

Recenzje

Recenzja Konferencji „Motywacja w Kontekstach Społecznych: Teoria i Praktyka”

Kraków, 30 czerwca-2 lipca 2013 roku

Spotkał mnie szczególny zaszczyt, gdy ostatniego lata miałem możliwość uczestniczenia w konferencji „Motywacja w kontekstach społecznych: teoria i praktyka”. Konferencja ta odbyła się w Krakowie i była współorganizowana przez Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Jagielloński oraz Towarzystwo do Badań nad Motywacją (TBM). Jako Prezes TBM w latach 2012-2013, koordynowałem osiąganie określonych celów wraz z przedstawicielkami głównego organizatora, Małgorzatą Kossowską i Hanną Brycz. Jednakże mój wkład miał charakter marginalny. Profesor Brycz i profesor Kossowska były faktycznymi inicjatorkami i organizatorkami tego wydarzenia. Ich wysiłki przyniosły spełnienie planów i zapewniły niemal idealną obsługę logistyczną. Cały komitet naukowy obejmował naszą trójkę oraz Nataszę Kosakowską-Berezecką, Jana Blecharza, Katarzynę Jaśko, Aleksandrę Tokarz i Annę Marię Zawadzką. Komitet organizacyjny składał się z liczniejszej grupy osób, wśród których szczególne uznanie należy się Karolinie Dukat, Pawłowi Jurkowi oraz Joannie Garlickiej.

Konferencja okazała się sukcesem pod każdym względem. Odbyła się ona w uroczym Auditorium Maximum, w pobliżu rynku, i nie zabrakło w jej trakcie wszelkich udogodnień dla uczestników. Szczególnie wdzięczny byłem za uprzejmą pomoc, świadczoną przez studentów-ochotników, którzy wydawali się pojawiać jakimś magicznym sposobem, kiedykolwiek miałem problem lub pytanie. Jak sugerowała nazwa konferencji, obiektem zainteresowania były procesy motywacji społecznej, istotne tak teoretycznie, jak i praktycznie. Prezentacje kluczowych zagadnień, sympozja i plakaty odnosiły się do motywacji społecznej, szeroko rozumianej i obejmującej szczególnie takie aktualne tematy, jak nieświadome dążenie do realizacji celu, samoregulacja, motywowane poznanie, relacje między płciami, „znęcanie się” i wyniki sportowe. Przerwy (przykładowo, na kawę i obiad), zaplanowane w najbardziej odpowiednich momentach, stymulowały nieformalne dyskusje, które służyły realizacji całościowego celu, jakim było ułatwienie wymiany poglądów – na poziomie krajowym, międzynarodowym i między dyscyplinami naukowymi.

Dzień pierwszy rozpoczął się od ceremonii otwarcia i godnej uwagi, 2-godzinnej prezentacji kluczowych zagadnień przez Bernarda Weinerja. Stanowiła ona rozszerzoną wersję prelekcji, jaką wygłosił on w Waszyngtonie w maju zeszłego roku, i dotyczyła ważnych osób, wydarzeń i schematów ideologicznych, zaangażowanych w budowanie podstaw współczesnej naukowej wiedzy o motywacji. Po prezentacji odbyło się specjalne sympozjum, które wraz z Michaelem Ritterem miałem przyjemność zorganizować. Koncentrowało się ono na aktualnie istotnych zagadnieniach i obejmowało prezentacje Weroniki Brandstätter, Emily Balcetis, Ruuda Custera i Michaela. Następnie wysłuchaliśmy wystąpienia Richarda Sorrentino, prezesa TBM w latach 2011-2012, które było poświęcone kluczowym zagadnieniom. Sorrentino przypomniał słuchaczom, aby nie tracili oni z pola zainteresowania wczesnych ustaleń, odnoszących się do interakcyjnego wpływu cech i zmiennych sytuacyjnych na zachowanie, prezentując ilustrujący

ten wpływ materiał dowodowy, pochodzący z laboratorium samego Sorrentino. Po późnym obiedzie i sesji plakatowej uczestnicy wzięli udział w sympozjach na temat samoregulacji (pod przewodnictwem Sławomira Śpiewaka), motywów społecznych (pod przewodnictwem Michała Bilewicza) i metapoznania samego siebie (pod przewodnictwem Hanny Brycz), które odbyły się w tym samym czasie. Ostatnim punktem dnia było wystąpienie Nikoli Bauman, które dotyczyło kluczowego zagadnienia centralnie sterowanej funkcji wykonawczej w jaźni, oraz druga sesja plakatowa.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od wystąpienia Prezesa TBM w latach 2014-2015, Ariego Kruglanskiego. Profesor Kruglanski podjął temat procesów energizacji w motywowanym poznaniu, omawianych obszernie w artykule, jaki opublikował on ostatnio w magazynie *Psychological Review*, wydawanym przez Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne. Po jego prelekcji odbyły się trzy równoczesne serie sympozjów, dwie pierwsze przed obiadem, a trzecia po nim. Pierwsza z nich obejmowała sympozja odnoszące się do możliwych niezamierzonych skutków dążenia do realizacji celów (pod wspólnym przewodnictwem Cataliny Copetz i Edwarda Orehka), kultury i równości płci („I” – pod przewodnictwem Nataszy Kosakowskiej-Berezeckiej) oraz motywacji i poznania (pod przewodnictwem Dariusza Dolińskiego). Druga seria obejmowała sympozja dotyczące kontroli i zjawisk międzygrupowych (pod wspólnym przewodnictwem Mirosława Kofty i Michała Bilewicza), kultury i równości płci („II” – pod przewodnictwem Nataszy Kosakowskiej-Berezeckiej) oraz motywów społecznych (pod przewodnictwem Zbigniewa Zaleskiego). Trzecia seria obejmowała sympozja dotyczące wpływu społecznego (pod przewodnictwem Magdaleny Śmieji-Nęckiej), przekraczania ograniczeń własnego statusu (pod wspólnym przewodnictwem Clary Kulich i Fabio Lorenzi-Cioldiego), a także motywacji w praktyce (pod przewodnictwem Anny Marii Zawadzkiej). Jako ostatnie w sesji popołudniowej było wystąpienie Jaany Jouvonen na temat zagadnienia znęcania się. Po tym wystąpieniu odbyła się wykwintna kolacja w restauracji na Rynku.

Trzeci i ostatni dzień konferencji rozpoczął się od wystąpienia Janusza Reykowskiego. Prezentując godną uznania wiedzę i wizję rozwoju psychologii, profesor Reykowski mówił o procesach motywacyjnych odnoszących się do funkcjonowania w kontekście systemu rynkowego. Następnie zostały wygłoszone trzy referaty związane z głównym tematem konferencji. Pierwszy z nich, zaprezentowany przeze mnie, odnosił się do przyczyn różnic w skali wysiłku między płciami w zakresie reakcji sercowo-naczyniowej. Drugi, Adama Frączka, dotyczył motywacyjnych podstaw agresji interpersonalnej. Trzeci, Teresy Vescio, podejmował problematykę „lukrowanej” dyskryminacji płci, a konkretniej – sposobów, w które pozornie taktowne postępowanie w stosunku do kobiet może podważać ich status.

Po obiedzie zostały zaprezentowane kolejne referaty. Pierwszy z nich (Gershona Tennenbauma), dotyczący subiektywnych aspektów wysiłku fizycznego, był szczególnie istotny ze względu na przedstawienie słuchaczom perspektywy nauki o sporcie, która prawdopodobnie była nieznaną wielu spośród uczestników. Pozostałe kładły nacisk na praktyczne zastosowanie koncepcji naukowych. Jan Blecharz omawiał zastosowanie teorii samookreślenia Deci i Ryana do sportu zawodowego, podczas gdy, Maciej Śwież odniósł się do procesów motywacyjnych zachodzących w organizacjach. Jedną z sesji (pod przewodnictwem Jana Blecharza) była poświęcona procesom motywacyjnym w sporcie. Druga (pod przewodnictwem Ewy Szumowskiej) zajmowała się tymi procesami w kontekstach organizacyjnych.

Ten dzień zakończył się krótką uroczystością zakończenia konferencji.

*

Ci, którzy mnie znają, dobrze wiedzą, że na ogół mam wątpliwości odnośnie do różnych konferencji. Regularnie na nich bywam i dużą przyjemność sprawiają mi osobiste spotkania oraz niektóre prezentacje, ale nawet niewielka liczba konferencji wywołuje u mnie poczucie przesyty. Jeśli jednak chodzi o tę konferencję, to sprawił mi przyjemność niemal każdy jej aspekt, każde spotkanie. Wyjeżdżam więc stąd zadowolony, z pozytywnym odczuciem względem obecnego stanu wiedzy naukowej na temat motywacji społecznej. Zainteresowani poruszonymi zagadnieniami badacze, naukowcy i praktycy zyskują nowe perspektywy, a także odpowiednio korzystają z tych, które już przetrwały próbę czasu. Rozwija to w nich głębsze poczucie wspólnoty. Skupione na konkretnym przedmiocie konferencje, takie jak niniejsza, mogą odgrywać podstawową rolę w osiąganiu takich rezultatów. Mam nadzieję, że konferencje odnoszące się do badania motywacji staną się bardziej powszechne, a organizatorzy kolejnych będą naśladować szczególnie udany model krakowski.

Rex A. Wright
University of North Texas